

moci k tomu přinucení býti. Že by naše shromáždění moci a vlivu nemělo, ne, i za každé prase, husu, slepici daň odvécti musíme, kterýto plat se od sedláků promarní a na který my slzemi peníze shromažďujem.

3. Nechají nás sice sedláci břemena obcí stejně s nimi nésti, ale nepřejí nám žádný podíl užitku z jmění obcí, tak jako by jsme do obce nepatřili, a přec k obci se počítá každý, který ležící jmění v tý samý má; pročez taky domkář jest oud obci, a když nese břemena, tak taky má potahovati užitek tohoto spolku a nemá se jen tenkrát na něj pamatovati, když se jedná o rozdělení břemen.

Vyslovmež zjevně, že nechceme jinak státi, než při rovnosti všech Slovanů. /.../

(Václav Žáček /ed./, Slovanský sjezd v Praze roku 1848. Sbírnka dokumentů Praha 1958, s. 248-249)

10a, b

1848, 6. - 13. červen

Z petic venkovského lidu Národnímu výboru a zemskému sněmu

/a/ Vysoce slavný národní výbore!!

Blahostě dané konstituci se mají na všechny občané rakouských zemí vztahovati, všecky stavové mají tím obdrženi dobročinným svá zadržena p naspět dosáhnouti. Čas nespravedlivé násily a otrockých přednost má jiz nouti a každý měšťan má stejná přirozená osobná práva užívati.

Z té příčiny hodlá taky jeden řád občanstva českého předstoupiti, chtěje přednésti své stížnosti a nynější země vládu o pomohnutí žádati jest to řád venkovských domkářů, z kterých svá chudoba otroky sedláků u nila, jenž se neštítějí od nich k prospěch obci nesmírné daně vynutiti, koliv domkáři od každého podílu na obecní jmění odmrštění jsou.

To potlačování, kterému jsme nyní od sedláků a chalupníků drženi, tak nehodné a blíží se tak porobě, že jen naše chudoba k tomu patří, je snésti, a pozůstávají naše velijaké stížnosti v následovním:

1. Bez ohledu, že my naší celou potřebu si nádenickou prací vyděláv jenž se sedláku za jemu líbíci cenu do díla pronajmujem, jsme ještě při cení pro ulechčení našeho živobytí malý kousky pole od obci a vrchnosti nájmu vzíti. Při veřejných licitacích těchto gruntů nás sedláci nesvědco potlačují; sedlák, který jak známo sám vstavu není svou polnost řádně z covati, licituje při tý příležitosti sebou a proto, když ví, že domkář kousek pôle nevyhnutedlně míti musí, tak tento chudás musí ten trupel z za cenu pachtovat, která jemu při nejpřísnější práci a při největším po nání boha sotva vypeleává. Ty docílené pachtovní peníze za obecný grunty padnou do obecní kasy, a ačkoliv na nich náš krvavý pot lepí, od sedláků se promarnějí.

2. Poneváž vlastní grunty nemáme, tak tu krávu, kterou pro naše živ bytí držeti musíme, společně se sedlským dobyt看em pásti přinutenci jsme, za to ale sedlákům činži platiti musíme, kterou oni dle své libosti vzy huji, tak že za právo pasení jedné krávy ročně 2-4 zl. v. č. k placení m

ne, i za každé prase, husu, slepici daň odvécti musíme, kterýto plat se od sedláků promarní a na který my slzemi peníze shromažďujem.

3. Nechají nás sice sedláci břemena obcí stejně s nimi nésti, ale nepřejí nám žádný podíl užitku z jmění obcí, tak jako by jsme do obce nepatřili, a přec k obci se počítá každý, který ležící jmění v tý samý má; pročez taky domkář jest oud obci, a když nese břemena, tak taky má potahovati užitek tohoto spolku a nemá se jen tenkrát na něj pamatovati, když se jedná o rozdělení břemen.

Z těch ohledů my bereme naše outočištění k vysoce slavnému národnímu výboru, který nám svým dosavátním činěním plnou důvěru dal a v kterém rozumní a láskaví mužové pro zem naši pracují; my se tomu zemskému výboru blížíme s tou prozbou:

By při spořádání věcí obecních se na náš stav spravedlivý ohled vzal, tak že ta částka, kterou za společné pasení našich krav platiti musíme, buď vyzvižena neb zákonem levně ustanovená byla a my rovnoměrnej podíl z obecného jmění měli.

Domkáři panství Planického v Klatovským kraji, dne 6. června 1848. V jménu domkářů neurazských: Johan Pillmann. Ve jménu domkářů mlynarovských: Johan Král. Ve jméně domkářů Kramolinských: Jan Kus na žádost všech družích domkářů z těchto obcí.

/b/ Řeč sousedů okresu brumovského.

My za robotu dát nemůžeme nic s tej příčiny, proto že dílem nic nemá me. Naše grunty ty nám naše živobytí nenesú, proto my musíme naše živobytí dílem ve světě vyhledávat a naše grunty živit. Dost je to věc truchlivá, že my až posavát jsme takové těžké břemena jsme nést musili a nikde žádného ohledu stranivá našich nedostatků se na nás vzít u žádného úřadu nechtělo, když nám naše obecní grunty a lesy odbírali a naše pasinky z panskýma obcama vypásali, tak že my zkrzevá to náš potřebný dobytek jsme živit nemohli. Jestli jsme ale nějaký dobytek k našemu živobytí chtěli mět, tak ho máme špatný, že sotva chudobú chodí a na něm velikou škodu trpíme. Co se tejká roboty, tou těšce odbývat musíme, kdyby aspoň na tom bylo dost, ale když ten jistý, kdo platí ročně 10 nebo 12 fl. C. M. daně, musí buďto dělat v každém týdni 2 1/2 dni roboty a nebo ročně za takovou 20 fl. 48 kr. C. M., ouroku 24 kr. C. M. a místami až 1 fl. 24 kr. stříbra, potom obilného osypu jednu měřici žita a dvě měřice ovsa, 5 kuřat a 30 vajec a laudemium z jednoho rýnského 7 krejcarů vrchnosti odvádět musí. Za to jsme měli odplatu, když jsme přišli zkrzevá nějakou důležitó příčinu k vrchnosti, tak jsme ju museli k tomu dobře zaplatit.

Silnice, které vzděláváme, nás koštují každoročně až 16 fl. C. M. a také jsme k tomu zkrzevá ně z exekucím trápeni byli. Také vrchnostě také v některých obcích grunty kontribuntní, které k svým dvorům přitřhnuté mají, držíjou a my jich musíme ve všeckem zastávat, to je hrubá újma v pořadových čili v společných pracích obecních, když tolik pomocníků stratí. K tomu také židé a kněží kontribuntní grunty držíjou.

Tak milí páni k sněmu požádání povšímnu sobě těchto daní, my doufáme že uznají, že nám nejní možná platit; to bude mnohým povědomo, že v našich krajích se tyto roky dost aji travin pojedlo, kdyby byly peníze, což by nestalo. K tomu také ježtě mnohé jinší břemena neseme, které zde nejmeněme.

Milí pánové! Nám se zdá, že kdyby se podívali do patentu jeho milostivého císaře pána Jozefa, že by sobě museli říct "tito lidé by měli dostat nádu", ale ne ježtě platit, obzvláště podle nynější jeho milosti císaře povolenej konštitucí. Náhrady tej bychme ovšem potřebovali, aspoň za to co s nás ubohých šaty jak říkáme zvlékli, abychme se aspoň mohli obléct. Hladu co jsme skusili, to juž jim odpustíme.

Co se tejká duchovních, od tych jsme také velmi přetahováni, který musíme ku příkladu jeden každý dva mandele z pšenice, dva mandele ovsa, místami i kuřata a dřevo dávat. Vícej darmo mluvit, nebo jeden každý ví že mají pytele bezedné.

K vinšování by bylo, kdyby jejich grunty mezi lid rozdělené byly, oni sedlákami být nemuseli, ale pozůstávali osobami duchovními a jejich platy od slavného sněmu vysázeny byly.

Ve Štítnej dne 12. června 1848.

(Cit. dle: /a/ František Roubík /ed./, Petice venkovského lidu z Čech k rodnímu výboru z roku 1848. Praha 1954, s. 427-428; /b/ Jiří Radimský - lada Wurmová /edd./, Petice moravského lidu k sněmu z roku 1848. Praha 1955, s. 130-131)

11.

1848, 7. červen

Zpráva o jednání slovanského sjezdu

Milý příteli! Dobře si mohu Tvou nedočkavost vyobraziti, bys něčeho bližho o našem zdejším počínání zvěděl, a dobře také vím, že ode mne to očekáváš; než představ si mne ráno od 8 hod. a dříve až do půlnoci a víc ve slem zaměstnání, ovšem počítaje sem i obcování a zábavu se Slovany a zvlá Pražany na veřejných místech, a uvěříš mně poněkud, že Ti sotva tolik vuvu jsme sděliti, než čeho se v novinách dočteš. Strany našeho jednání, a zvláště vyjednání a dokonání, nemohu Tobě ježtě mnoho sděliti, již pro poněvadž při shromáždění tak četném, ačkoli na sbory rozděleném, a při přemětech tak nepřipravených, jak je slavismus, pohybování při vši svornost tak snadné není, ačkoli jsme tak zvaným polským sněmům tak tak ježtě dost váda se vyhnuli.

Počet oudů celého sjezdu Ti ani ježtě sděliti nemohu, ale ve sboru sekci čechoslovanské již máme číslo 222, ovšem nepočítaje takové, jenž na všeobecných a veřejných shromážděních podíl berou. Dle programu, pro sjezd slovanský od Zacha pracovaného dosti diplomaticky, bylo by postupování našich prací mnohem zdlouhavější bylo; Jihoslované, jenž zde krásnou jistou čilostí a mužností vynikají, prosili ale, aby se co nejrychleji jednalo; neboť prý prahnou domů se navrátit, poněvadž v jejich vlasti již je meč se tasí. Adoptoval se tedy nový, zkrácený způsob od Poláka poznaňského

p. Libelta, navrhnutý, totiž aby se vypracovaly následovné tři věci zvláštěními komisemi, které by pak sbory a celý sjezd po náležitých opravách a debatách přijaty měly, totiž: manifest na všechny národy evropské k osvědčení se, že Slované nejsou reakcionárně, ale právě svobodomyšlně a mravně smýšlející; za druhé: manifest na císaře rakouského, oznamujíc jemu skutečné sbratření rakouských Slovan, jenžto svobod milostně udělených jen v ten smysl užívati chtí, jak se to s důstojností svobodných, stejněprávných národů a čilým vyvíjením a šlechtěním se srovnává, a/t./d., a konečně ustanovení prostředků, jakých ku svému společnému cíli, totiž vzájemnosti nejen literární, nýbrž /i/ politické všech Slovanů, zvláště rakouských, užívati budeme, na příklad: zřízení stálého klubu aneb výborů sjezdů slovanských a/t./d. a/t./d. Libeltův projekt k tomu značí obzvláštěního muže; on je i přednostou polské i ruské sekci, ale nicméně tato sekce jest největší nesnázi sjezdu našeho, neb jsou tam strany mnohé a příkře proti sobě postavené. /.../

Tvůj věrný Helcelet

(Dopis Jana Helceleta Ignáci J. Hanušovi. Cit. dle: Jan Kabelík /ed./, Korrespondence a zápisky Jana Helceleta. Brno 1910, s. 37-38)

12.

1848, 11. - 12. červen

Červnové povstání v Praze

V Praze 11. června 1848

Milé děvy.

Dušno je tu, dušno, dvojnásobně dušno: Pánbůh topí, že se člověk potí, a druhá dušnost je ta politická; vedle hostince, v němžto já bývám (u Císaře Rakouského), stojí kanony, plný dvůr jich, kanonýři nachystání, koně po čtyrech zapřaženy - dále kavalerie hejno. Po městě po celém chodí vojska - ale víte, jen tak hezky po dobrém a nic není vidět nakvašeného; lidi jsou ve svátečních šatech, a nepomýšlejí na rvačky a sekačky, ač jinak v skutku schyluje se k tomu. A jak to?

Takto asi: Národní výbor v posledních časech není tak energický, jak by se na mnoze očekávalo od něho; mimo to je tu kníže Windischgrätz komandujícím, ač dříve ustanoven byl a to definitivně za komandanta dolnorakouského, a pro Čechy určen arcivojvoda Karel. Od Vídeňanů vyhnán, vplychtil se Windischgrätz sem a tu zcela podle předešlého způsobu svého chová se.

On jest vlastně ten jediný revolucionář v Praze; nebo dotud, dokud on k nespokojenosti příčiny nedával, chovala se celá Praha, ač celá nenávidí ho, mírně a klidně, nečiníc mu příkoří žádného. Ale tu od nějakého času, už co tu jsem, počíná on zneužívati moci své Praze na skázu. Tak k. p. vojsko na parády vyvádí z města, a tu ondy - (an to píšu, klusají husaři ulicí) stratilo, čili zmizelo prý v noci asi 10 kanonů, a nikdo nevěděl kam. Při druhé parádě vyvekl zase děla za město a po navrácení nechal jich několik postavit v městě, na místě, kde jindy nikdy nestávaly. Po třetí parádě nechal - (už zase husaři klusají) asi 6 děl - někteří